

4. SWAT. Спецслужба. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=jJzj2zzSUNM&t=268s>

5. КОРД. Поліцейський спецназ України. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=nyXjdKWfchg>

ГРАДЮК Іванна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
за спеціальністю «Правоохоронна діяльність»,
студентка 106 н.гр. ННІ № 3.
Науковий керівник:
ЛЕОНЕНКО Андрій Анатолійович,
викладач кафедри тактичної підготовки ННІ № 3,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент, капітан поліції.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ГУМАНІТАРНОГО РОЗМІНУВАННЯ В РАЙОНАХ НАБЛИЖЕНИХ ДО ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ

Під час збройних конфліктів створюється небезпечне середовище через накопичення вибухонебезпечних предметів, що суттєво ускладнює процес надання гуманітарної допомоги та відновлення постраждалих територій. Дане дослідження розкриває те що, гуманітарне розмінування на території України стає важливою проблемою із зв'язку зі складною ситуацією. З початку 2014 року після анексії Криму та початку військових дій на Донбасі, а також повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України в 2022 році. В багатьох районах України залишаються не розмінованими мінними полями та зонами з несприятливою економічною ситуацією через залишки бойових дій.

Внаслідок збройного вторгнення російської федерації на території України значна кількість території були забрудненими вибухонебезпечними предметами різних видів та категорій, зокрема артилерійськими снарядами, авіаційними бомбами, протитанковими та протипіхотними мінами тощо. 156 тисяч кілометрів квадратних території України, вважаються потенційно забрудненими територія [4].

Гуманітарне розмінування – це комплекс заходів, які проводяться операторами протимінної діяльності з метою ліквідування небезпек, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами, складання карт, виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, маркування, підготовку документації після розмінування,

надання громадянам інформації щодо протимінної діяльності та передачу очищеної території [1]. Термін «гуманітарне розмінування» відноситься до процесу визначення та видалення небезпечних залишків від вибухонебезпечних предметів на територіях де є ризик для людей та навколишнього середовища. В стандартах і нормах міжнародних стандартів протимінної діяльності, очищення від вибухонебезпечних предметів вважається всього лише однією складовою частиною.

Основною метою гуманітарного розмінування є усунення негативного впливу ризиків від вибухонебезпечних предметів на соціально – економічний та гуманітарний розвиток регіонів, що постраждали від бойових дій. Пріоритетність гуманітарного розмінування полягає у призначенні яке визначається спільно з суб'єктами господарювання, що здійснюють свою діяльність на сільськогосподарських землях, у порядку черговості звернень про розмінування з урахуванням готовності підприємства до весняно польових робіт на окремих ділянках, а також відповідності обстежуваних територій таким критеріям:

- 1) розташування ділянки поза межами 20-ти кілометрової зони ведення активних бойових дій;
- 2) розташування ділянки поза територіями де здійснюються заходи, щодо оборони державного кордону та поза районами, що піддаються постійним обстрілам;
- 3) на ділянці де не мають бути розміщені та здійснювати свою діяльність збройні формування.

Потенційно забрудненими вважаються всі території на яких велись, або ведуться активні бойові дії, які перебувають в тимчасовій окупації, на територіях по яким були нанесені авіаційні та ракетні удари. На звільнених територіях проводяться заходи нетехнічного та технічного обстеження потенційно небезпечних ділянках та їх маркування, на ділянках які визначені потенційно небезпечними, розпочинаються роботи із проведення розмінування [2].

Слід зазначити, що відповідно до статті 5 Закону України «Про протимінну діяльність в Україні», гуманітарне розмінування є складовою частиною протимінної діяльності в Україні. Частина 3 статті 1 Закону України «Про протимінну діяльність в Україні» щодо проведення розмінування (гуманітарного розмінування) залучаються фахівців з розмінування операторів протимінної діяльності [1]. Тобто це можуть бути уповноважені підрозділи центральних органів виконавчої влади, підприємства, установи та організацій незалежно від

форми власності, у тому числі і іноземці які пройдуть спеціальне навчання.

Проблематика гуманітарного розмінування становить серйозну проблему і має ряд негативних наслідків, зокрема поранення та каліцтва цивільного населення. З початку 2023 року на території Миколаївської області зареєстровано 54 інциденти з вибухонебезпечними предметами, внаслідок яких 17 осіб (у тому числі 1 дитина) загинули, травмовано 54 особи (у тому числі 5 дітей). На території Київської області серед цивільного населення через вибухонебезпечні предмети травмовано 53 особи та 9 осіб загинули. У Сумській області трапилося 34 інциденти з вибухонебезпечними предметами серед цивільного населення, внаслідок яких загинуло 7 людей та 38 травмовано. Через вибухонебезпечні предмети з початку 2023 року на території Херсонської області отримали поранення 140 осіб, 50 з яких загинули на місці трагедії чи в каретах швидкої допомоги по дорозі в лікарню. З початку збройної агресії та території Донецької області за інформацією на підконтрольних територіях від Головного управління ДСНС в результаті підриву на вибухонебезпечних предметів загинуло 6 осіб та 13 осіб цивільного населення отримало поранення. Щодо поранення, каліцтва та смертельних наслідків на підконтрольній території Запорізької області пов'язаних з вибухонебезпечними предметами становить 13 постраждалих цивільних осіб із них 3 людини загинули. Станом на 22.11.2023 року на території Чернігівської області після деокупації зареєстровано 39 інцидентів, пов'язаних з вибухонебезпечними предметами, внаслідок яких загинули 23 цивільні особи та 36 осіб отримали поранення. У зв'язку з цим, гуманітарне розмінування і здійснення превентивних заходів для захисту цивільного населення є надзвичайно важливими аспектами вирішення військових конфліктів та післявоєнного відновлення.

В Україні розроблена Національна стратегія протимінної діяльності Національним органом з питань протимінної діяльності України до кінця першого кварталу 2024 року планується розроблення загальнодержавної цільової програми «Національної програми протимінної діяльності». Програма має на меті забезпечення безпеки та економічного відновлення України шляхом підвищення якості життя людей та швидкого і ефективного розмінування територій [5].

Запущена донорська платформа із розмінування під співголовування України, ООН та Японії. На даний час 40 країн та

партнерських організацій погодилися спрямувати близько 300 млн. доларів на техніку для розмінування та інші цілі [5].

На даний час український парк механічних засобів для розмінування та очищення забруднених ВВП територій налічує наступні сучасні закордонні зразки машин для розмінування:

а) гусенична дистанційно керована машина з передавальним пристроєм BOZENA-5 (Словакія): здійснює примусову детонацію або ліквідацію протипіхотних мін (ППМ) натискної чи натяжної дії, а також проти транспортних мін (ПТМ) з зарядом до 9 кг тринітротолуолу. Процес розмінування контролює оператор з броньованої кабіни з прямим полем огляду. До місця розмінування BOZENA-5 доставляється на транспортному причепі. Машину обладнано металевим кожухом, а від ушкоджень під час детонації її захищає броньований щит, розміщений у передній частині, безпосередньо за ціповим пристроєм;

б) машина для розмінування Armtrac 400 (Велика Британія): має дистанційне керування на відстані до 800 м. Може зачищати понад 2400 м² території на годину, знешкоджуючи вибухонебезпечні залишки на глибині 55 см. Потужна конструкція захищає машину від ПТМ вагою до 10 кг;

в) машина для розмінування MV-4-Scorpion (Хорватія): роботизована система легкої категорії для розмінування та знешкодження ВВП. Такий комплекс має змінні інструменти (руку EOD, відвал бульдозера, поворотний захоплювач) і може провести підготовку ґрунту, механічний огляд, пошук закопаних предметів. Його легко переміщувати звичайною вантажівкою. Має вбудовану відеосистему для виконання завдань з розвідки та спостереження;

г) машина для розмінування MV-10-Bison (Хорватія): потужна система для розмінування з подвійним розташуванням знарядь. Видаляє ППМ та ПТМ. В комплекті є культиватор, який проводить вторинну обробку. Серед додаткового обладнання – лезовий та роликівий блоки. Керування дистанційне, за допомогою пульта. Очищення ґрунту максимум на глибину 60 см.

Станом на початок 2024 року орієнтовно 15 машин зазначених типів виконують завдання з гуманітарного розмінування за призначенням в Чернігівській, Харківській та Херсонській областях.

Під час проведення нетехнічного обстеження досить часто використовуються спеціалізовані безпілотні літальні апарати (БПЛА) для пошуку ВВП. Ефективність використання БПЛА для пошуку ВВП залежить від комплексу інформаційно-вимірювальних датчиків. В

якості вимірювальних датчиків можуть бути використані магнітометри, георадари, лазерні детектори, багатоспектральні та інфрачервоні камери, електромагнітні пристрої та інші. Жоден з перелічених датчиків не дає стопроцентного виявлення ВВП в напівпровідних середовищах. Причинами цього можуть бути фізичні перешкоди, погодні умови (температура, вологість, тиск), тип ґрунту та інші [5].

Значна кількість забруднених та імовірно забруднених територій ВВП, в тому числі наближених до зон, де відбуваються бойові дії, створює гостру гуманітарну кризу та становить загрозу для життя і здоров'я місцевого населення, а також створює небезпечні умови для ведення господарської діяльності, особливо в сільському господарстві.

Недостатня кількість спеціалізованої техніки (механічних машин розмінування, спеціалізовані БпЛА) для розмінування створює перешкоди для ефективного вирішення проблеми для проведення робіт, пов'язаних з очищенням територій від ВВП. Необхідно вживати комплексних заходів для забезпечення додаткових ресурсів, технічних можливостей та техніки у районах, де проводяться заходи з гуманітарного розмінування, враховуючи при цьому безпекові можливості (комплекс заходів, з задіянням систем РЕБ та інших даних про потенційні загрози), які б мінімізували можливості ворога знищити залучену до розмінування техніку.

Важливо розглядати це як складну проблему безпеки, яка потребує комплексного підходу та координації органів державної влади, а також міжнародних організацій, задля забезпечення миру і стабільності.

Список використаних джерел

1. Про протимінну діяльність в Україні: Закон України від від 06.12.2018 № 2642-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>

2. Координація заходів протимінної діяльності. Оф. веб сайт Міністерства оборони України. URL: <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/protiminna-diyalnist/koordinacziya-protiminnoi-diyalnosti.html>

3. На Харківщині розміновано понад 92 тисячі гектарів площ (22.02.2024). Харківська обласна військава адміністрація. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/news/125729>

4. Свириденко Ю. За 10 років маємо повернути у використання 80% потенційно забруднених вибухонебезпечними предметами земель

(08.08.2023). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3745436-ulia-sviridenko-persij-vicepremerministr-ukraini.html>

5. Особистий лист від Міністерства оборони України Центру протимінної діяльності від 09.01.2024/№23. URL: https://docs.google.com/document/d/1D7ZzLcqOcmTY0u_b3Ipn8MwDctU17RJR/edit?usp=drive_link&ouid=105503191237340670588&rtpof=true&sd=true

ЄСІНА Вероніка,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», курсант 101 н.гр. ННІ № 3, рядовий поліції.

Науковий керівник:

Литвин Вікторія Вікторівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ №3, к.ю.н., лейтенант поліції.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

З моменту введення дії воєнного стану сили безпеки та оборони почали зазнавати реформаційних змін та покращувати свої можливості. Національна поліція України також включилась у цей процес. Нормативно-правові акти, які регулюють службову діяльність поліцейських, були доповнені новими повноваженнями, які розширили можливості роботи поліцейських у сфері забезпечення публічної безпеки.

Загалом, за останні три роки було прийнято три закони України, які регулюють діяльність поліції в період дії воєнного стану. До них відносимо:

- Закон України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану»;

- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти»;

- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо присвоєння спеціальних звань поліції під час дії воєнного стану».